

Tevekkülün Önemi

Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “Kişi evinden çıkacağı zaman, "Bismillâh, tevekkeltü alâllâh, lâ havle velâ kuvvete illâ billâh." (Allah'ın adıyla. Allah'a tevekkül ettim. Güç ve kuvvet sadece Allah'tandır.) dediğinde (ona) şöyle denilir: "(İşte şimdi) sana rehberlik edilir, ihtiyaçların karşılanır ve korunursun..."”

(Ebû Dâvûd, Edeb, 102-103)

Kur'an-ı Kerim'de kırk civarındaki âyette “tevekkül” kelimesi geçmekte, “Kendisi için ölümün söz konusu edilemeyeceği ebedî hayat sahibine güvenip dayan” (el-Furkân 25/58) ayetinde görüldüğü gibi Allah'a tevekkül emredilmekte, peygamberlerle müminlerin tevekkül, dua ve niyazları dile getirilmektedir .

Ebû Mansûr el-Mâtürîdî, “Rabbin sana vekîl olarak yeter ” meâlindeki âyetin (el-İsrâ 17/65) tefsirinde vekîl'e “şeytanın özendirmelerinden seni koruyan, hilelerine karşı sana destek veren, sığınacak bir yer bulmanı sağlayan” veya “bütün işlerinde güvenilebileceğin gerçek dost” anlamı vermiştir .

Gönülden bağlanmak suretiyle Cenâb-ı Hakk'ı vekîl kılan kişiyi O mükâfatlandırır, dileklerini yerine getirir, onu övgüyle anar, aklına gelmeyen şeyleri de lutfeder. Ancak Allah'ı vekîl kılan mümin O'na ait hakları, ibadetlerini ve diğer görevlerini yerine getirmek için kendini kendi nefsiye karşı Cenâb-ı Hakk'ın vekîli kabul etmeli ve bu amaçla nefsiyle devamlı mücadele halinde bulunmalıdır. Gazzâlî, hem kula hem Allah'a nisbet edilen ‘vekîl’ kavramının farklı konumlarına değinerek kulun vekâlet görevinin sınırlı, şartlı ve gereğince yerine getirilmemiş olabileceğini, Allah'ın vekâletinin ise tam bir kemal vasfı taşıdığını belirtir. (Tdv İslam Ansiklopedisi, Vekil Maddesi.)

Kulun vekîl isminden nasibi Allah'ın tabiatla ilgili kanunlarına, sosyolojik gerçeklere ve dinî hakikatlere uygun olan hususlarda tam bir teslimiyetle O'nu vekîl kabul etmesi, bir sonuç elde edebilmek için acele etmemesi ve gerçekleşen sonuca rıza göstermesidir. Vekîl, Cenâb-ı Hakk'ın kullara yönelik isimleri içinde yer alır ve kulların talepleri üzerine faaliyete geçer. Allah talep edilmeden kimseye vekâlet vermez; peygamberler de birer tebliğci olup vekâlet görevleri yoktur. Vekil kılma manasına gelen “tevekkül” Kur'an ve sünnette en çok bahsi geçen kavramlardan biridir. Tevekkül manevi olarak Allah'a dayanmaktır. Allah'a karşı bir dilek ve temenni vasıtası olan sebeplere yapıştıktan sonra arzu edilen neticenin yaratılmasını O'na havale etmek ve sonuçta olana da razı olmak anlamındadır. Bu sebeple rızanın ilk basamağıdır. Tevekkül, ululuk ve insanlık görevlerini ihmal ederek sırtını Allah'a dayamak değil, aksine Allah'ın emirlerine tam bir teslimiyetle uyar ve gereğini yaparken başına gelebilecek olanlar hakkında Allah'a güvenmektir. Allah'ı vekil edinerek işleri O'na havale etmek her zaman elinden gelen bütün gayret bittikten sonradır.(Âl-i İmrân, 3/159.)

Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor:

“Bir adam, "Ey Allah"ın Resûlü! Devemi bağlayıp da mı Allah"a tevekkül edeyim, yoksa bağlamadan mı tevekkül edeyim?" diye sordu. Resûlullah (s.a.v.), "Önce onu bağla, sonra Allah"a tevekkül et!" buyurdu.”(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 60)

Tevekkül, karşılaştığı zorluklara sabretmek ve Allah'ın bizimle olduğunu hatırdan çıkarmamak ve sonucu Allah'a bırakmaktır. Sabır ve tevekkül, müminin şahsiyetinde birlikte bulunan iki özelliktir. Mütevekkil kişi Allah'a duyduğu güven ile sıkıntılara sabreder. Hz. Peygamber de aza kanaat etmesi ve hoşlanmadığı şeylere sabretmesinden dolayı mütevekkil olarak tesmiye edilmiştir. (Buhârî, Büyû', 50)

“Tevekkül” fiilinde fail her zaman insanlar, kendisine tevekkül edilen ise sadece ve sadece Allah'tır. (Bayram, Fatma, Diyanet Dergisi ,Nisan,2018) Zira kendisine güvenilip bütün işlerin sonunun havale edileceği makam her şeye gücü yeten, hayatı ve ölümü dahi elinde tutan bir makam olmalıdır: “Sen, o ölümsüz ve daima diri olan (Allah'a) tevekkül et.” (Furkan, 25/58) Allah'a güvenen O'ndan başkasının vekâletine ihtiyaç duymaz: “Kim Allah'a tevekkül ederse O kendisine yeter.” (Talak,65/3) Ne zaman dara düşse “Allah bize yeter, O ne güzel Vekîl'dir.” diyebilenler şeytanın bütün vesvese ve korku yollarını kapatmış olurlar. (Âl-i İmrân, 3/175) Onlar, Allah'ın Vekîl ismine dayanır ve şeytanın vesvesesi olan bütün kaygılarından azat olurlar. (Nahl, 16/99) Korku ve kaygılardan kurtulmak ise doğru yoldan sapmadan dümdüz ilerleyebilmek için olmazsa olmaz bir şarttır. Hz. Peygamber'in Sevr dağındaki tavrı tam bir tevekküldür. Hz. Ebû Bekir, onların ayaklarını görmüş ve endişesini, “Onlardan birisi ayaklarının dibine bakacak olsa kesin bizi görür.” sözüyle dile getirmişti. Bunun üzerine Allah'a karşı her an tam bir güven ve tevekkül içinde olan Hz. Peygamber (sav), “Üçüncüsü Allah olan iki kişiye sen ne (olacağını) zannediyorsun?” diyerek onu teselli etmiş ve Allah'ın kendilerini koruyacağına olan güvenini ve tevekkülünü göstermiştir. Arkadaşını, “Üzülme! Çünkü Allah bizimle beraber.” sözleriyle teskin etmiş, Allah onun üzerine bir güven ve huzur indirmiş ve görünmez ordularıyla onları desteklemişti (Tevbe, 9/40). Böylece Peygamberimiz gerçek tevekkülün nasıl olması gerektiğini bize öğretmişti. Çünkü onun hicreti, başlı başına bir tevekkül örneği teşkil etmekteydi. (Hadislerle İslam, c.3, s.309.)

Allah Resûlü'nün yatağa yatarken okunmasını tavsiye ettiği tevekkül ve teslimiyet dolu dua ise şu şekildedir: “Allah'ım! Kendimi sana teslim ettim. İşimi sana havale ettim. Azabından korkup, sevabını umup sırtımı sana dayadım. Senden (azabından) korunmanın ve güvende olmanın tek yolu, ancak sana (rahmetine) sığınmaktır. İndirdiğin Kitabı'na ve gönderdiğin Nebî'ye inandım. Beni öldürürsen (bozulmamış) fitrat üzere öldür. Bu kelimeleri son sözlerim eyle.”(Buhârî, Deavât, 6)

Sümeysra Sav
İl Vaizi